

ΑΗΣ ΓΙΩΡΚΗΣ Ο ΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

Υπό ΓΙΩΡΓΟΥ ΣΤ. ΠΕΤΑΣΗ,
Δικηγόρου.

Το παρεκκλήσι τούτο βρίσκεται χτισμένο στην ενορία τ' Άη Αντρονίκου της Κυθρέας, σε μια απόσταση 50 μέτρα περίπου νοτιοανατολικά από την ομόνυμη Εκκλησία.

Ο Άης Γιώρκης ο Ποταμίτης, ονομάστηκε Ποταμίτης γιατί ήταν χτισμένος στην όχθη του ποταμού Ξεροπόταμου, που περνούσε πλάι από το παρεκκλήσι αυτό. Έτσι από τον παρακείμενο ποταμό πήρε και το όνομα του, τούτο το παρεκκλήσι.

Αρχικά στην θέση που ήταν χτισμένο το σημερινό παρεκκλήσι, εκεί βρισκόταν χτισμένο ένα μικρό πλιθαρόχτιστο σπιτάκι, αφιερωμένο πάλι στον Άη Γιώρκη τον Ποταμίτη. Τούτο το σπιτάκι που χρησιμοποιούταν σαν παρεκκλήσι χωρίς νά' χει ιερό, είχε μήκος 5 μέτρα και πλάτος 3,5 μέτρα περίπου. Ήταν χαμηλό στο ύψος, κάπου 2 ίσαμε 2,5 πόδια και χωρούσε άνετα ένα όρθιο άντρα. Κάτω το δάπεδο του ήταν χωματένιο.

Μέσα το πλιθαρόχτιστο τούτο σπιτάκι, είχε μια μικρή αρχαία εικόνα που παρίστανε τον Άη Γιώρκη καθαλλάρη πάνω στο άλογο του, να σκοτώνει τον δράκοντα και μερικές άλλες μικρότερες εικόνες. Σ' αυτό το παρεκκλήσι εξάλλου είχε κι ένα ξυλένιο κουτί όπου οι χριστιανοί ρίχναν τες εισφορές τους. Πήγαιναν οι κάτοικοι της Κυθρέας, άναβαν το κερί τους στου αγίου την χάρη, ρίχναν τα χρήματά τους και παρακαλούσαν τον άγιο να εκπληρώσει τες παρακλήσεις τους.

Για να περάσει ο κόσμος από τον κύριο δρόμο στο παρεκκλήσι τούτο, μιας και τα χώριζε ο ποταμός Ξεροπόταμος, αρχικά σαν γεφύρι, χρησιμοποιούσαν δυο χοντρούς γέρικους κορμούς από φοινικιά που ήταν ενωμένοι με καρφωμένα απάνω τους σανίδια και που φθάναν από την μια όχθη

του ποταμού στην άλλη. Ο συνταξιούχος δάσκαλος Χρήστος Λογγίνος - που μας έχει δώσει τις πληροφορίες για το παρεκκλήσι αυτό - καθώς και η Ελενίτσα Φυλακτή Δρουσιώτη - που το σπίτι της ήταν χτισμένο δίπλα στο παρεκκλήσι αυτό και το περιποιόταν - κι' οι δυο θυμούνται πως οι κορμοί αυτοί της φοινικιάς τοποθετήθηκαν εκεί στα 1950 περίπου.

Το εκκλησάκι τούτο λειτουργούσε ο ιερέας της εκκλησίας τ' Άη Αντρονίκου - μιας και αποτελούσε χτίσμα της εκκλησίας αυτής - δυο φορές καθεχρονικά: στις 3 του Νιόμβρη, μέρα της γιορτής τ' Άη Γιώρκη του Σπόρου (της ανακομιδής των λειψάνων του) και την Κυριακή του Θωμά, σύμφωνα με συνήθειο. Το παρεκκλήσι τούτο λειτουργούσε την Κυριακή του Θωμά, γιατί δεν γιόρταζε στην μέρα της μνήμης του αγίου (στις 23 τ' Απρίλη), επειδή ο κόσμος και οι ιερείς των δυό άλλων κάτω ενοριών της Κυθρέας (τ' Άη Αντρονίκου και της Αγίας Μαρίας) πήγαιναν να λειτουργήσουν στην εκκλησία τ' Άη Γιώρκη του Στρατηλάτη, που γιόρταζε εκείνη την μέρα. Ένας άλλος λόγος που το παρεκκλήσι αυτό δεν γιόρταζε στη μέρα της μνήμης του αγίου, ήταν γιατί η γιορτή τύγχανε να συμπέσει μέσα στο γνωστό Πενηντάμερο. Έτσι για να μην μειώνεται η αξία του γιορτασμού του Παρεκκλησιού τ' Άη Γιώρκη του Ποταμίτη - αφού όπως έχουμε μόλις αναφέρει δεν γιόρταζε στις 23 τ' Απρίλη - γι' αυτό γινόταν η λειτουργία και την Κυριακή του Θωμά.

Τα λεφτά που εισπράττονταν από το ξυλένιο κουτί του παρεκκλησιού καθώς και εκείνα των γιορτάρηδων, πήγαιναν στο κουτί της εκκλησίας τ' Άη Αντρονίκου.

Λίγα χρόνια πριν από τον Εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Ε.Ο.Κ.Α. 55-59, καταρ-

τίστηκε μια πενταμελής επιτροπή με σκοπό το χτίσιμο νέου παρεκκλησιού. Τούτην την επιτροπή αποτελούσαν οι ακόλουθοι:

(1) Χρήστος Λογγίνος, δεξιάς ψάλτης της εκκλησίας της Αγίας Μαρίας και με επάγγελμα δάσκαλος, Πρόεδρος (2) Μ. Γεώργιος Παυλάγκος, δεξιάς ψάλτης της εκκλησίας τ' Άη Αντρονίκου και με επάγγελμα σκαρπάρης (υποδηματοποιός), Γραμματέας - Ταμίας, (3) Παντελής Φραγκούδης, ο γνωστός σαν Παντέλας, αριστερός ψάλτης της εκκλησίας τ' Άη Αντρονίκου και με επάγγελμα κηπουρός, Μέλος, (4) Μ. Αντρόνικος Κόκαρος, Επίτροπος της εκκλησίας τ' Άη Γιώρκη του Στρατηλάτη και με επάγγελμα γεωργός. Μέλος, και (5) Μ. Παπακωνσταντίνος Γεωργιάδης, Ιερέας της εκκλησίας τ' Άη Αντρονίκου, Μέλος.

Με πρωτοβουλία δική τους τα πέντε τούτα άτομα της επιτροπής πήγαν στην Αρχιεπισκοπή Κύπρου και είδαν τον τότε Χωρεπίσκοπο Σαλαμίνας Γεννάδιο. Σε αυτόν ανακοινώσανε τον σκοπό της επίσκεψής τους, ότι δηλ. θα κατεδαφίζανε το παλιό πλιθαρόχτιστο σπιτάκι και στην θέση του θα ανεγείρανε νέο παρεκκλήσι επί σχεδίου εκκλησίας. Πράγμα που ο χωρεπίσκοπος έγκρινε. Μάλιστα ο χωρεπίσκοπος μετά που παρακλήθηκε από την επιτροπή, εξουσιοδότησε τα πέντε μέλη της, να διαχειρίζονται τις εισπράξεις από το ξύλενο κουτί του παρεκκλησιού καθώς και τις εισπράξεις από τους γιορτάρηδες πριν να κατεδαφιστεί το παλιό και μέχρι να χτιστεί το νέο το παρεκκλήσι. Έτσι από κείνη την στιγμή τις εισπράξεις, τις έπαιρνε ο ταμίας της επιτροπής Γεώργιος Παυλάγκος.

Η επιτροπή όταν ανέλαβε το μικρό ταμείο του παρεκκλησιού, δραστηριοποιήθηκε με την διεξαγωγή εράνων από τους Χριστιανούς των τριών κάτω ενοριών της Κυθρέας (τ' Άη Γιώρκη, τ' Άη Αντρονίκου και της Αγίας Μαρίας). Έτσι όταν εισπράχτηκε ένα μικρό σεβαστό για την εποχή του ποσό χρημάτων (250 περίπου λίρες) από τους χριστιανούς της Κυθρέας και από τις εισπράξεις των πολλών γιορτάρηδων - υπήρχαν 20 και πλέον γιορτάρηδες - η επιτροπή ανέθεσε στον Χαράλαμπο Σκαπανέα από την Λεμεσό που ήταν παντρεμένος στην ενορία Χρυσίδα της Κυθρέας και γνώριζε από σχέδια, την εκπόνηση του αρχιτεκτονικού σχεδίου του παρεκκλησιού.

Μόλις τούτο ετοιμάστηκε, τα άτομα της επιτροπής πήγαν ξανά στην Αρχιεπισκοπή, παρουσίασαν το σχέδιο που εγκρίθηκε.

Στην συνέχεια η επιτροπή έδωσε το σχέδιο εργολαβία και έχτισε το σημερινό το παρεκκλήσι ο κτίστης Νικόλας Ηλία Καρπασίτης, ο γνωστός σαν Νικολάτζης, που γεννήθηκε στη Λάπηθο και παντρεύτηκε στην Κυθρέα, για Λ.Κ.220, γύρω στα 1950-1953.

Όταν κατεδαφίστηκε το παλιό πλιθαρόχτιστο σπιτάκι και μέχρι να χτιστεί το νέο το παρεκκλήσι, οι εικόνες μεταφέρθηκαν και φιλοξενούνταν σ' ένα δωμάτιο στο σπίτι της Ελενίτσας Φυλακτή Δρουσιώτη, που ήταν χτισμένο - όπως προαναφέραμε - δίπλα στούτο το παρεκκλήσι. Μέσα στο δωμάτιο αυτό, ένα καντήλι άναβε νύκτα - μέρα στην χάρη τους, που ο κόσμος πηγαίνοερχόταν για να το ανάψει και να προσκυνήσει τις εικόνες.

Για να χτιστεί το σημερινό παρεκκλήσι βοήθησαν εθελοντικά αρκετοί κάτοικοι του χωριού, που εκτός από την χρηματική βοήθεια τους, πρόσφεραν και την χειρωνακτική. Συγκεκριμένα κουβαλούσαν τα υλικά, όπως τις πέτρες και νερό από τον παρακείμενο ποταμό. Άμα τελικά χτίστηκε το σημερινό το εκκλησάκι κατασκευάστηκε εικονοστάσι που το 'φτιαξε ο επιπλοποιός Αντρέας Χριστοφορίδης και που στοίχισε την τότε εποχή Λ.Κ. 20-25 περίπου. Απάνω στο εικονοστάσι υπήρχαν τοποθετημένες οι εικόνες: του Χριστού, της Παναγίας, τ' Άη Γιώρκη, άλλη μια μεγάλη εικόνα καινούργια πάλι τ' Άη Γιώρκη, δωρεά της Ελενίτσας Φυλακτή Δρουσιώτη και μερικές άλλες εικόνες τάματα των Χριστιανών. Σαν Αγία Τράπεζα χρησιμοποιόταν αρχικά κοινό τραπέζι.

Για να ευκολύνεται η διάβαση του κοινού από το κύριο δρόμο στο παρεκκλήσι - αφού όπως προαναφέραμε τα χώριζε ο ποταμός Ξεροπόταμος - χτίστηκε πλατειά τσιμεντένια με σιδεροδυνδέσεις γέφυρα που 'χε πλάτος 2,5-3 μέτρα, εκεί που ήταν κάποτε οι δυο γέρικοι κορμοί από φοινικιά και που χρησίμευαν για τον ίδιο σκοπό.

Γύρω από το εκκλησάκι σ' ένα πλάτος 4-5 μέτρα περίπου χτίσανε πετρώδη επιχωμάτωση (όχτο) και φτιάχτηκε αυλή, όπου στις 3 του Νιόμβρη - μέρα που γιόρταζε το